

maa det være ikke blot Prisen i og for sig, men Prisen under lige Forhold, ved lige Afhændelser, hvorpaa det kommer an. Smidder-tid er dette ikke Hovederindringen imod Uendningsforslaget, saaledes som det foreligger; i Udvalgets Dine er det en større Mangel, at der ikke kræves Salgstilbud til samtlige Godsets Fæstere. Derjom de ærede Landsstingsmænd ville kaste et Blik paa det af Udvalget affattede Uendningsforslag, saa ville De se, at det kræver, at der skal være givet samtlige Godsets Fæstere antagelige og billige Billaar, medens derimod den ærede Ministers Uendningsforslag indskrænker sig til at kræve Bevis for, at der er gjort Salgstilbud til en saa stor Part af det fæstepligtige Hartkorn, at det i Forbindelse med det Solgte udgjør den Procent, som Godseieren ved Udløbet af den paagældende Frist skulde have godtgjort at være solgt, med andre Ord: det er et Salgstilbud, der kun behøver at være gjort to eller tre Fæstere, og det fordres ingentunde — det udelukkes endog ligefrem ved Ordene —, at der skal være gjort Salgstilbud til samtlige Fæstere. Men ved saaledes at indskrænke det til Salgstilbud for et vist Kvantum af Hartkornet, kommer, saavidt jeg formaar at se, og efter hvad Udvalget har kunnet se, Uendningsforslaget i Modstrid med den Tanke, som er gjennemgaaende i Loven af 1861; thi den vilde ikke delvise Salg, men den tænkte sig, idet den gav en vægtig Opfordring til Godseierne til at sælge og sælge til Fæstterne, at disse Salgstilbud skulde gøres Godsets Fæstere i Almindelighed. Det er, om ikke i Loven selv, saa dog i den Betænkning, hvorpaa Loven støtter sig, udtalt ikke een, men tre Gange, at det var Tanken, at der skulde gøres Tilbud til de da paa Godset vorende Fæstere og deres Familier. Der var altsaa ikke Tale om, at Godseieren, om jeg saa maa sige, kunde sælge en detail, men han skulde sælge en gros, han skulde i det Mindste gøre Tilbud paa denne Måde. Det er disse Betragtninger, som have ledet Udvalget til ikke at kunne slutte sig til Uendningsforslaget under Nr. 9. — Uendningsforslaget under Nr. 10 staar ikke i saa umiddelbar Forbindelse med Udvalgets Uendningsforslag, men slutter

sig til den samme Paragraf og indeholder den Bestemmelse, at de Tidsfrister, der ere foreskrevne i den foranstaaende Del af Paragrafen, ikke skulle finde Anvendelse paa de Giere, som inden den 1ste Januar 1880 for Indenrigsministeren godtgjøre, at de have solgt tre Femtedele eller derover af det til Godsets fæstepligtige Jordbrug den 19de Februar 1861 hørende Hartkorn. Naar Udvalget ikke har kunnet slutte sig hertil, saa er det, fordi vi ikke anse en saadan Bestemmelse for fornøden, og fordi vi frygte for, at ved et saadant Uendningsforslags Vedtagelse vilde den endelige Opgjørelse imellem Godseieren og Fæstebondestanden paa hans Gods udskydes. Den, som i Aaret 1880 har ført dette Bevis, vil jo derved een Gang for alle have vundet denne Ret; han har ikke nødvendig ved de senere Terminer at indfinde sig og føre noget Bevis, men han har een Gang for alle vundet den afgjørende Ret; han kan inddrage saa stort et Kvantum Bønderjord, som svarer til, hvad han i 1880 for Indenrigsministeren har godtgjort at have solgt, og saa kan han ophøre at sælge og alligevel holde sig Præmien aaben. Dette er aabenbart i Strid med Grundtanke i Loven af 19de Februar 1861. Vel skal jeg meget gjerne erkjende, at hvad det for Godseiernes Vedkommende væsentlig kommer an paa, er at fatte den Beslutning at sælge, og at det kan være meget rigtigt, som det ofte har forlydt her i Salen, at, naar først denne store Beslutning een Gang er fattet, saa er det hans Tanke og Dulle saa snart som muligt at komme af med det Hele; men skulde det være saa, skulde et saadant levende Dulle eksistere hos Godseieren, saa er dette Uendningsforslag jo ganske overflødig, thi for en saadan Godseier vil det jo være meget let at føre dette Bevis, som den foranstaaende Del af Paragrafen kræver. Han vil ikke have nogen Vanskelighed ved at godtgjøre, at han i de paagældende 5 Aar har solgt et saadant Kvantum, som Loven kræver, og skulde han endelig ikke kunne føre et saadant Bevis, saa have jo saavel den høitærede Indenrigsminister som Udvalget netop foreslaaet at imødekomme Godseierne ved at tillade dem gennem Andragende til Indenrigsministeren, ved at føre